

509. Nowe stanowiska *Siagonium quadricorne* KIRBY et SPENCE, 1815 (Coleoptera: Staphylinidae) w Polsce, wraz z uwagami o ekologii gatunku

New localities of *Siagonium quadricorne* KIRBY et SPENCE, 1815 (Coleoptera: Staphylinidae) in Poland with comments on the ecology

KEY WORDS: Coleoptera, Staphylinidae, *Siagonium quadricorne*, faunistic records, Wielkopolska, Lower Silesia, Poland.

Siagonium quadricorne KIRBY et SPENCE jest gatunkiem zamieszkującym głównie zachodnią i środkową Europę. Na południu kontynentu dociera do Pirenejów, Sycylii i Chorwacji, a na wschodzie do Lwowa i Siedmiogrodu.

W Polsce *S. quadricorne* jest chrząszczem stosunkowo rzadko notowanym. Do lat 80. XX wieku stwierdzony był tylko na Wyżynie Lubelskiej i w Beskidzie Wschodnim w okolicach Przemyśla. Stanowiska na Dolnym Śląsku i na Pojezierzu Mazurskim wymagały potwierdzenia (BURAKOWSKI i in. 1979: Kat. Fauny Pol., XXIII, 6: 1-309). W ostatnich 20. latach gatunek ten stwierdzono we Wrocławiu (BOROWIEC 1983: Przegl. zool., 27, 1: 67-68), w Bielinku nad Odrą (Pojezierze Pomorskie), w Gołuchowie koło Kalisza (Nizina Wielkopolsko-Kujawska), w Krakowie w Lasku Łęgowym i na Skałkach Twardowskiego (KUBISZ, MELKE 1993: Wiad. entomol., 12, 4: 235-242), w Leskowcu i Porąbce (Beskid Zachodni) (PAŚNIK 1997: Wiad. entomol., 16, 2: 69-74; PAŚNIK 1998: Roczn. Muz. górnośl., Przyr., 15: 57-78) oraz w ostatnim czasie w Ciechankach Łańcuchowskich (Wyżyna Lubelska) i Woli Żarczyckiej koło Leżajska (Nizina Sandomierska) (STANIEC 2006: Wiad. entomol., 25, 2: 125-126).

Omawiany gatunek stwierdzono na trzech nowych stanowiskach:

- Nizina Wielkopolsko-Kujawska: Poznań, Las Gołęciński przy jeziorze Rusałka (UTM: XU21), 17 IX 1997 – 1♂ 1♀, pod korą topoli, leg. J. MENDZIKOWSKI, coll. A. MAZUR;
- Nizina Wielkopolsko-Kujawska: Mosina vic., Nadleśnictwo Konstantynowo, Leśnictwo Bogulin, oddz. 25 (XT28), 25 VI 1999 – 1♀, 100-letni drzewostan sosnowy, pod korą wałka sosnowego, leg. et coll. A. MAZUR;
- Dolny Śląsk: Kliczków ad Bolesławiec (WS27), 1 VIII 2007 – 4♀♀, park podworski w pobliżu pałacu, pod korą powalonego świerka w chodnikach *Ips typographus* L., leg. et coll. A. MAZUR. Kilkanaście chrząszczy w obserwowano w żerowiskach kornika w towarzystwie młodych, niewybarwionych imagines *I. typographus*; cztery samice odłowiono.

Zdaniem wielu autorów *Siagonium quadricorne* występuje pod obluźnioną, ale wilgotną korą drzew liściastych, powalonych i od niedawna leżących na ziemi (HORION 1963: Faunistik der Mitteleuropäischen Käfer. Band IX. Überlingen – Bodensee. 412 ss.; BURAKOWSKI i in. 1979: ibid.). Potwierdzają to informacje o mikrobiotopach w jakich znajdowano ten gatunek na terenie naszego kraju – w Gołuchowie stwierdzono kilkudziesiąt osobników pod korą leżącego drzewa liściastego, w okolicach Krakowa znajdowany pod korą topól, w tym pod korą osiki (KUBISZ, MELKE 1993: ibid.). Według autorów czeskich występuje pod korą drzew liściastych (dąb, buk, topola, wiąz, robinia) (BOHAČ, MATEJČEK 2003: Catalogue of the beetles (Coleoptera) of Prague. Vol. 4., Praha. 256 ss.). Do listy drzew, pod korą których znajdowano chrząszcze można dodać także wierzby, klony i orzecha (HORION 1963: ibid.).

W Beskidzie Zachodnim chrząszcze spotykano w zaroślach wierzbowo-topolowych i w buczynie karpackiej (PAŚNIK 1997: ibid., 1998: ibid.), a także w środowisku łągi *Circeo-Alnetum* w dolinie Wieprza oraz pod hubą rosnącą na powalonym jesionie w okolicach Leżajska (STANIEC 2006: ibid.).

Postacie doskonałe i prawdopodobnie larwy są zoofagami (KÖHLER 2000: Totholzkäfer in Naturwaldzellen des nördlichen Rheinlandes. Landesanstalt für Ökologie, Bodenordnung und Forsten, Landesamt für Agrarordnung NRW, LÖBF-Schriftenreihe, Band 18. Recklinghausen. 283 ss.).

Imagines *S. quadricorne* spotykano wielokrotnie w dużej liczbie osobników, często w towarzystwie innych podkorowych chrząszczy (Staphylinidae, *Uleiota planata* L., *Agathidium* sp.). Daty połowów obejmują okres od marca do listopada i początków grudnia, prawdopodobnie w lipcu i sierpniu pojawiają się chrząszcze nowej generacji. W naszym kraju dorosłe chrząszcze spotykano w maju, lipcu, sierpniu, listopadzie i grudniu (KUBISZ, MELKE 1993: ibid.; PAŚNIK 1997: ibid., STANIEC 2006: ibid.), w Anglii zaś – głównie zimą, a we Francji w maju stwierdzono larwy w obecności imagines (HORION 1963: ibid.).

W świetle istniejących danych o ekologii omawianego gatunku, interesującym wydaje się fakt występowania chrząszczy pod korą drzew iglastych. Po raz pierwszy *S. quadricorne* stwierdzono w chodnikach *Tomicus piniperda* (L.) (MAZUR S. 1973: Sylwan, **117**, 7: 53-59; MAZUR S. 1979: Memorabilia zool., **30**: 63-87). Jest to o tyle interesujące, że zdaniem A. HORIONA (1963: ibid.) gatunku tego nie notowano w żerowiskach korników. Stanowisko na terenie Leśnictwa Bogulin potwierdza, że może on występować pod korą sosny w żerowiskach kambiofagów. Stanowisko w Kliczkowie poszerza listę „gospodarzy” dla *Siagonium quadricorne* o *Ips typographus*.

Andrzej MAZUR, Kat. Ent. Leśn. UP, Poznań
Janusz MENDZIKOWSKI, Poznań

510. Nowe stanowiska *Macronychus quadrituberculatus* Ph. MÜLLER, 1806 (Coleoptera: Elmidae) w Polsce

New localities of *Macronychus quadrituberculatus* Ph. MÜLLER, 1806 (Coleoptera: Elmidae) in Poland

KEY WORDS: Coleoptera, Elmidae, *Macronychus quadrituberculatus*, new records, the Baltic Coast, the Mazowsze Lowland, Poland.

W ostatnich latach znacznie wzrosła liczba stwierdzeń *Macronychus quadrituberculatus* Ph. MÜLL. w Polsce – w ciągu 6 lat odnaleziono aż 12 nowych stanowisk tego chrząszcza. Wszystkie one znajdowały się jednak tylko w czterech krainach: Nizinie Mazowieckiej, Podlasiu, Wyżynie Małopolskiej i Wyżynie Lubelskiej (JASKUŁA i in. 2005: Lauterbornia, **55**: 35-41; BUCZYŃSKA, BUCZYŃSKI 2006: [W:] Mat. Zjazdowe XIII Ogólnopolskie Warsztaty Bentologiczne: 73-74; BUCZYŃSKA, BUCZYŃSKI 2006: Annals Univ. M. Curie-Skłodowska Lublin, Sec. C, **61**, 2: 71-88). Powyższe stanowiska ograniczają jak dotychczas występowanie tego gatunku do Polski środkowej, wschodniej i południowo-wschodniej. *M. quadrituberculatus* nie jest w ogóle znany z Polski zachodniej i południowo-zachodniej, natomiast z północnej został wykazany tylko z Pojezierza Mazurskiego (z Ostródy) ponad 150 lat temu (LENTZ 1857: Neues Verzeichniss der Preußischen Käfer. Königsberg. 170 ss). Z Niziny Mazowieckiej wykazany został 5 lat temu z rzeki Pilicy (KALISIAK i in. 2003: Baltic J. Coleopterol., **3**, 1: 29-34).

Poniżej prezentujemy dwa nowe stanowiska *Macronychus quadrituberculatus* :

– Pobrzeże Bałtyku: Tyn ad Darłowo (XA03), rzeka Wieprza, 22 V 2008 – 1 ex., czerpak hydrobiologiczny, leg. Z. GEMBARZEWSKA, det. et coll. M. PRZEWOŻNY;